

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਜੇ. ਜੇ.

ਮਿਊਜ਼ੀਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਜੁਲੰਦਰ ਸਿਟੀ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਰੋਮੇਸ਼ ਸਾਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, — ਜਵਾਬਦੇਹ

FAO ਨੰ. 125 ਦਾ

11 ਦਸੰਬਰ,

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ (IV of 1939)-S. 110-ਸੀ — ਸਬੂਤ ਐਕਟ (1872 ਦਾ 1)- ਐੱਸ. 3 ਅਤੇ 43— ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ-ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ- ਦੁਰਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ— ਕੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੈ—ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ — ਕੀ ਧਾਰਾ 43 ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ—ਐਕਸੀਡੈਂਟਸ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ — ਕੀ ਇੱਕ "ਅਦਾਲਤ"—ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ"— ਕੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਸਬੰਧਤ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਣਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੱਦ ਤੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 17)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਹੂ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਅਦਾਲਤ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੪)

(ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰੀਆ, ਜੇ.), ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਜਾਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕੋ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੁੱਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 'ਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ - ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਨਹੀਂ - ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦਾ ਪਰ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ।

(ਪਰਾ 33)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੀਕ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸੀਵਾਨ, ਇਸ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਵਿਧੀ. ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(ਪਰਾ 24)

1968 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਸ.ਨਾਰੂ ਲਾ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਣ.

ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐਸ. ਗਿਆਨੀ, ਚੇਅਰਮੈਨ, ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮਿਤੀ 1 9 ਮਾਰਚ, 1963 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ 6,750.46 ਪੈਸੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੀ ਰੋਮੇਸ਼ ਸਾਗੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਿਊਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਜਲੰਧਰ ਸਿਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ।

ਕੇਸੀ ਐਨ ਅੰਗਰ, ਇੱਕ ਡੀਵੈਕਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐੱਚ. ਐਲ. ਸਰੀਨ, ਏ.ਐਲ.ਬੀ.ਏ.ਐਚ.ਐਲ ਅਤੇ ਐਚ.ਐਸ.ਏ.ਡਬਲਿਊ .7 ਅਸਥੀ, ਏ ਡੀਵ - ਕੈਟਸ, ਜਵਾਬਦਾਰਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ, ਡੀ ਈ ਐੱਸ ਆਰ ਏ ਜੇ ਐਨ ਅੰਦਾ, ਇੱਕ ਵਕੀਲ 'ਜਵਾਬਦਾਰਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਕੀਲ।

ਨਿਰਣਾ

ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.—ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਐਕਟ (1939 ਦਾ 4) ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਡੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1956 ਦੇ ਐਕਟ 100 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ 1, ਮਿਤੀ 19 ਮਾਰਚ, 1963 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਰੁ. 6, 750.46 ਪੀ. ਅਤੇ ਲਾਗਤਾਂ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੱਜਮੈਂਟ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 14 ਅਗਸਤ, 1961 (1961 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 312 ਵਿੱਚ) ਨੂੰ ਉਸੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਹਲੀ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਉਪਰੋਕਤ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੁਕਾਅ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ (1) ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: -

“ਕੀ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ

(1) ILR (1968) 1 ਪੀ.ਬੀ. & Hry. 495=1968 PLR 39.

The Municipal Committee, Jullundur City . Romesh Saggi etc. (Narula J.)

ਸਬੰਧਤ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ, ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲੇਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ।"

(2) ਧਾਰਾ 110 ਤੋਂ 110-F ਅਤੇ ਧਾਰਾ 111-ਏ ਨੂੰ 1956 ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ 100 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ 1939 ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 110 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼। ਸੈਕਸ਼ਨ 110-ਏ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 110-ਬੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 110-ਸੀ ਫਿਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ: -

“(1) ਧਾਰਾ 110-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਜਿਹੀ ਸਖੋਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

(3) ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਾਈਬ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ; ਅਤੇ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 195 ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 ਦੇ ਚੈਪਟਰ XXXV ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। "

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1970)1

ਸੈਕਸ਼ਨ 110-D ਕਿਸੇ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 2,000, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਤਰਜੀਹੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 110-ਈ ਬੀਮਾਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ, 110-F ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ

ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ। ਸੈਕਸ਼ਨ 111-ਏ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ 110 ਤੋਂ 110-ਈ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ VIII ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(5) ਧਾਰਾ 111-ਏ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਰੂਲਜ਼, 1964 ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਮ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, - ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ GSR-4/ ਦੁਆਰਾ / CA-4/39/S. III-A/65, ਮਿਤੀ 5 ਜਨਵਰੀ, 1965। ਨਿਯਮ 3 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 110-A ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਹਰੇਕ ਅਰਜ਼ੀ ਟਕਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ 24 ਕਾਲਮ ਹਨ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਲਮ 22 ਸਿਰਲੇਖ; "ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਫਾਰਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਿਯਮ 19 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਰਣੇ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਰੇਕ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਯਮ 20 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਨਿਯਮ 9 ਤੋਂ 13 ਅਤੇ 15 ਤੋਂ 30, ਆਰਡਰ 9, ਆਰਡਰ 13, ਨਿਯਮ 3 ਤੋਂ 10, ਆਰਡਰ 16, ਨਿਯਮ 2 ਤੋਂ 21, ਆਰਡਰ 17 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 23, ਨਿਯਮ 1 ਤੋਂ 3, ਦੇ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੋਂ ਏ

The Municipal Committee, Jullundur City v. Romesh Saggi fete. (Narula, J.)

ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬਿਲਕੁਲ ਚੁੱਪ ਹਨ।

(6) ਇਸਲਈ ਸੋਫਰਹਾਸ ਇਥ ਐਵੀਡੈਂਸ i ਐਕਟ 3 ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ti section 110-ਸੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ (ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।", ਪਰ ਇਹ ਐਕਟ ਸਾਲਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਮੀਕਰਨ "ਅਦਾਲਤ" ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ "ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ' ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ, ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ .....

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110' ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਅਦਾਲਤ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ "ਅਦਾਲਤ" ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਧਾਰਾ 40, 41 ਅਤੇ 42 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਣੇ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਮੁੱਢੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 40, 41 ਜਾਂ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 110-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

(7) ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਕੇ.ਐਨ.ਸੀ. ਨਈਅਰ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ "ਅਦਾਲਤ" ਹੈ, ਤਾਂ ਵੱਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖੋਜਾਂ

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਰਜੀਹੀ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ "ਅਦਾਲਤ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਨਈਅਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਧਾਰਾ 110-ਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੰਧ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੀ ਸਬੰਧ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਫਿਰ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਧਿਆਏ ਜਾਂ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 110-ਸੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ

ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 111 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। -ਏ. ਪਰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ "ਅਦਾਲਤ" ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਨਈਅਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ "ਅਦਾਲਤ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ (i) ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਬਦ "ਅਵਾਰਡ" ਸ਼ਬਦ "ਜਜਮੈਂਟ ਜਾਂ ਡਿਕਰੀ" ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਿਯਮਤ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਨੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਅਵਾਰਡ" ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੀਕਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਫਾਸ਼ਿਲਕਾ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ (ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ) ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਮਦਨ ਲਾਈ (2) ਵਿੱਚ*, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਐੱਸ. ਬੀ. ਕੈਪੂਰ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ, ਜੇ. ਜੇ.) ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 110-ਸੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਾਕੰਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਲਈ "ਅਦਾਲਤ" ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

(2) 1968 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 9.

The Municipal Committee, Jullundur City v. Romesh Saggi etc. (Narula J.)

"ਅਵਾਰਡ" ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ (ਸੁਪਰਾ) (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਡੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ। ਕਿਸੇ ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਜੱਜ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਵਿੱਚ "ਜੱਜ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ "ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ" ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ "ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਸੀਮਿਤ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਪਕ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਜਨਰਲ ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦਿਉ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਮਾਰਗੋ ਬਨਾਮ ਚੰਬੀ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਰ (3)। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 (ਸੀ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 8 ਐਲ (2) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੇਖ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (i) ਗਾਓ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਉ (ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰਜ਼ ਕੋਰਟ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 1963 ਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੀਵਿਲ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ "ਅਦਾਲਤ" ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਸਰੀਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੁਆ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਸ੍ਰੀ, ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼, ਅੰਬਾਲਾ (4)। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 110 ਤੋਂ 110-ਐਫ ਦਾ ਸਮੂਹ ਸਿਰਫ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਥਾਂ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਬਦਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼

(3) 1968 A.C.J. 322.

(4) I.L.R. (1962) 2 P.B. 894=1962 P.L.R. 448,

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ। ਇੱਕ ਆਮ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ , ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖੋਜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਅਵਾਰਡ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ "ਅਦਾਲਤ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ "ਅਵਾਰਡ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਲਸ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇੱਕ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਸਾਲਸ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। "ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 1940 ਦੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਖਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੀ "ਅਦਾਲਤ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ *ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (2)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਅਵਾਰਡ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦਾ ਅਰਥ. ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਰੂਲਜ਼, 1964 ਦੇ ਨਿਯਮ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਜਜਮੈਂਟ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹਰ ਇੱਕ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ "ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ" ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇਗਾ। ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਜਜਮੈਂਟ" ਜਾਂ ਸ਼ਬਦ "a\yard" ਦੀ ਸਿਰਫ ਵਰਤੋਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੀਕਰਨ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ "ਅਦਾਲਤ" ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਨਈਅਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 1964 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ 19 ਮਾਰਚ, 1963 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 1964 ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ।

The Municipal Committee, Jullundur City v. Romesh Saggi etc. (Narula J.)

(6) ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲਭਾਇਆ ਵਿੱਚ ਰੱਤੀਗਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (5)। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਰੈਟੀਗਨ, ਜੇ., ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਖਿਆ:-

“ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹੋਏ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਲੱਧਾ ਮਾਈ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਹੈ (ਵੇਖੋ 10 ਡਬਲਯੂਆਰ 56, 14 ਡਬਲਯੂਆਰ 339, 6 ਕੈਲ. 247, ਅਤੇ 23 ਕੈਲ. 610), ਅਤੇ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ- ਉਸ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ (ਦੇਖੋ ILR 4 ਸਾਰੇ। 97 ਅਤੇ

* 5 WR 26 ਅਤੇ 27)।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਇਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਇਹ ਮੰਨ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਗੜਦੀ ਰੁਚੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ, 'ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ' ਬਣਦੀ ਹੈ।

(7) ਪੇਡਾ ਵੈਕਟਾਪਬੀ ਬਨਾਮ ਗਾਵਗੁੰਟਾ ਬਲੱਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (6) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ

(5) 106 ਪੀਆਰ 1915

(6) ਏਆਈਆਰ 1933 ਮਦਰਾਸ 429, ■

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਕਥਿਤ ਖਤਰਨਾਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਮੁੜ - ਚੱਕਾ ਜੱਗਾ ਰਾਓ (7) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਮਲੇ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕਿ ਟਾਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਜਾਂ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਸੀ, ਭਾਵ ਕਿ ਹਮਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ

ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਉਸੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਟਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ *ਹਰਝਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਉਂਟ ਜਨਕ ਦੁਲਾਰੀ ਕੁਏਰ ਅਤੇ ਹੋਰ* (8) ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉੱਤੇ. ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਕਨਵਰਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਐਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਡਿਟ ਲਾਈਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, *ਬੀ. ਐਨ. ਕਸ਼ਯਪ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ* (9), ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:-

“ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕੋ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ (ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧਿਰਾਂ) ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਵਿਘਨ, ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: • -

“ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ

- (7) ਏਆਈਆਰ 1935 ਮੈਡ. 563.
- (8) ਏਆਈਆਰ 1941 ਪਟਨਾ 118
- (9) ਏਆਈਆਰ 1945 ਲਾਹੌਰ 23

ਧਿਰਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਵਜੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਧਾਰਤ ਹੈ?"

ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

(8) *ਰਾਮਧਰ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜਾਨਕੀ ਚੌਧਰੀ* (10) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਕੌਣ-ਕੌਣ ਧਿਰ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਧਿਰਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਦੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਕੈਦੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਤੀਜੀ ਧਿਰ; ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਹਰੇਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। *ਓਕਾਰਮਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਨਵਾਰੀਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (11) ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ, ਜੇ . ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਡਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਲਟਕਦੇ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(9) ਹੋਲਿੰਗਟਨ ਬਨਾਮ ਐਫ. ਹੈਵਥੋਰਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਿਟਡ (12) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੀ ਕਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਕਾਰ ਨਾਲ ਹਾਦਸਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਸੱਟਾਂ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

- (10) ਏਆਈਆਰ 1956 ਪਟਨਾ 49.
 (11) ਏਆਈਆਰ 1962 ਰਾਜ. 127.
 (12) 1943 (2) ਆਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 35.

ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਸਮੇਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ: -

“ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ; ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਜੋ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ, ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਉਸਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹਨ, ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਲਈ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਦੀ ਮੁੜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਬਕਾ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਸਲ ਸੇਧ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। . ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਰ ਕੇਸ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ 6f ਰਾਏ ਹਾਂ ਕਿ, ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(10) ਬਿਹਾਰੀ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਤਿਕਾ ਬਾਲਾ ਦਾਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (13) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਚਾਰੂ ਕਾਤਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਚਾਰੂ ਸੀ ਜਾਂ ਦੀਵਾਨੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਤਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ:-

“ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ lower Appell ate Court ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਪੁਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

- (13) ਏ. IR 1955 SC 566.

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਿਰੀਸ਼ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਸੀ ਜਾਂ ਚਾਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੋਦ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਰੀਸ਼ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਵਰਸ਼ਨਰ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਵਸੀਅਤ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਵਸੀਅਤ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਰੂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੇਦਭਾਵ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕਾਤਲ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰੂ ਹੀ ਕਾਤਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰੂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰੂ ਹੀ ਕਾਤਲ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(11) ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਹੀ ਸਵਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਭਾਰਤੀ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। *ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਕੋਠੰਦੀਅਨ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰ* (14)। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਡਰਾਈਵਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਏ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਤੱਥ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਾ ਸਿਵਲ ਐਕਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(12) *ਪੀ. ਚੰਨੱਪਾ ਬਨਾਮ ਮੈਸੂਰ ਰੈਵ ਨਿਊਊਅ ਅਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਬੰਗਲੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (15) ਵਿੱਚ ਮੈਸੂਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ. *ਪੀ. ਚੰਨੱਪਾ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਵਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਰਾਸਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

(14) 1966 ACJ 62

(15) ਏਆਈਆਰ 1966 ਮੈਸੂਰ 6*

ਕਿ ਚੰਨੱਪਾ ਦੀ ਸਟੇਜ ਕੈਰੇਜ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਦਿਨ ਓਵਰਲੋਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਟੇਜ ਕੈਰੇਜ ਪਰਮਿਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸਟੇਜ ਕੈਰੇਜ ਸਬੰਧਤ ਦਿਨ ਓਵਰਲੋਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਓਵਰ ਲੋਡਿੰਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹੀ ਸਵਾਲ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਜ਼ੂਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ, ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਮੈਜ਼ੂਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਚੰਨੱਪਾ ਦੇ ਕੇਸ (15) ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਜੋ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਵੀ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਅਦਾਲਤ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ, ਇੱਕ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਖੋਜ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਘਾਤਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਰਾਮਾਧਰ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਜਾਨਕੀ ਚੌਧਰੀ (10)* ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਿਰਾਂ ਇੱਕ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਪਿਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ, ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਝੂਠ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿਰਾਂ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਕਾਹਲੀ ਦੇ ਕੋਦਰੀ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ, ਇੱਕ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ *ਰੇਸ ਇਪਸਾ ਲੋਕੀਟਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ* ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ -4 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੰਨੱਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਦ ਮੈਜ਼ੂਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ।

ਕੇਸ (15) ਸੀਬੰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੈਨੇਡਿਕਟ ਡੀ'ਸਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (16) ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਮੈਜ਼ੂਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਦਲੀਲ ਦੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੁੰਦਰਸਵਾਮੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਾਏ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਹਲੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਉਸ ਲਈ ਲਗਾਈ ਗਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁੰਦਰਸਵਾਮੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।"

The Municipal Committee, Jullundur City v. Romesh Saggi fete. (Narula, J.)

ਸੀਤਮਮਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), (16) ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਪੀ. ਚੰਨੱਪਾ ਦੇ ਕੇਸ (15) ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸੀ ਨਈਅਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੇਰੋਮ ਡੀ ਸਿਲਵਾ ਬਨਾਮ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ, ਦੱਖਣੀ ਕਨਹਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (17) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਟੇਨਸ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਜੱਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੋਟਰ ਗੱਡੀ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ, ਮਿਤੀ 6 ਜਨਵਰੀ, 1951 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 3 ਮਾਰਚ, 1951 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਪਰਮਿਟ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।, ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਕਿ ਤਸਕਰੀ ਵਾਲੇ ਚੌਲਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੀਜਨਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(16) 1966 ਏ.ਸੀ.ਜੇ.ਜੇ.7 ਐੱਮ

(17) ਏਆਈਆਰ 1952 ਮਦਰਾਸ 853

31, 1951. ਸੁੱਥਾ ਰਾਓ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ), ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਕੇਸ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੰਡਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਰੋਮ ਡੀ ਸਿਲਵਾ ਦੇ ਕੇਸ (17) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੀ. ਚੰਨੱਪਾ ਦੇ ਕੇਸ (15) ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਫੈਸਲਾ; ਜੋ ਕਿ ਐੱਨ.ਸੀ. ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸੀ ਨਈਅਰ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੇਰੋਮ ਡੀ ਸਿਲਵਾ ਦੇ ਕੇਸ (17) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਪੀ. ਚੰਨੱਪਾ ਦੇ ਕੇਸ (15) ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਪਰਾਧਕ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਅਨਿਲ ਬਿਹਾਰੀ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਲਤਿਕਾ ਬਾਲਾ ਦਾਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (13)।;

(15) ਸ੍ਰੀ ਨਈਅਰ ਦੀ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਰਗੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ

The Municipal Committee, Jullundur City v. Romesh Saggi fete. (Narula, J.)

ਸਮਰੱਥ ਫੰਜ਼ਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਆਮ ਨਿਆਇਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਲੀਲ ਦੀ ਇਹ ਲਾਈਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ "ਅਦਾਲਤ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਇਹ ਮੰਨ ਲਈਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਤ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ

The Municipal Committee, Jullundur City v. Romesh Saggi etc. (Narula, J.)

ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ "ਅਦਾਲਤ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਝੁਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਫੰਜ਼ਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭੱਜਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ।

(16) ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਨਾਮ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਮਲਾਇਆ (18) ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੱਕ ਤਾਕਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:-

i

“ਇੱਕ ਯੋਗ ਤੰਬੂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਬਾਈਡਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਗਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ। ਅਧਿਕਤਮ *'Res judicata pro veritate accipitur'* ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਲਈ ਘੱਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫੰਜ਼ਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ "ਨਿਰਣੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ" ਅਗਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਧਿਰ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮੇਸ਼ ਸਾਗੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (19) ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਨਈਅਰ ਦੇ ਗਾਹਕ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ।

(17) ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵੀ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, (1) ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ (ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ) ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਥੰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੈਨੇਡਿਕਟ ਡੀਸਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (16) ਵਿੱਚ ਮੈਜ਼ੂਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬੈਂਚ, ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ

(18) (19V)) AC -O.

(19) ਏਆਈਆਰ 1956 ਐਸਸੀ 415.

ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਚੁਅਲ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਕੋਠਾਂਡੀਅਨ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (15) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਾਂਗੇ: -

“ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਸਬੰਧਤ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਬੇਕਸੂਰਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਸੀ, ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੱਦ ਤੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਰਹੇ।”

(18) ਉਪਰੋਕਤ ਜਵਾਬ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚੇ ਹੋਣਗੇ।

ਐਸ ਅਰਕਾਰੀਆ, ਜੇ.—(19) ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ। I. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਕਲਪਕ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਥੋੜਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ - ਕਿ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਅਦਾਲਤ' ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ - ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ - ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿਆਰ ਰਾਇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਬਆਰ-ਸਟੈਂਪ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਸਮਗਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ? ਸਿਰਫ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਈਪੀਐਸ ਟੀਕਸਿਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(20) ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਲਨਟਨ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਡੱਫ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ (20) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹ

The Municipal Committee, Jullundur City v. Romesh Saggi etc. (Sarkaria, J.)

ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਪੁਰਸਕਾਰ. ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਮੈਸਰਸ ਡਟਨ ਮੈਸੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਸ ਜਮਨਾਦਾਸ ਹਰਪ੍ਰਸਾਦ (21) ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਡਟਨ ਮੈਸੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (21) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਗਨੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਤੁਲਸੀਦਾਸ (1921 ਦਾ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 563), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ 'ਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

(21) ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਨੇ, ਇਤਰਾਜ਼ਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਥਿਤ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਿਵਾਜ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਮੈਸਰਸ ਜੀਪੀ ਗਨੀਜ਼ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਸ ਅਮਨਲਾਲ ਤੁਲਸੀਦਾਸ (22) ਵਿੱਚ, ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪੇਟੈਂਟ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(22) ਸਾਵਰਾਲਾ ਵੈਂਕਟਸੁਬੀਆ ਬਨਾਮ ਕੁਮਾਰ ਰਾਮਿਆਹ (23), ਅਤੇ ਵਾਲਫੋਰਡ, ਬੇਕਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਮੈਕਫਿਕ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ (24) ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ।

(23) ਅਬੂਬਕਰ ਲਤੀਫ ਬਨਾਮ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਆਫ 48 ਵੀਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੇਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਰੈਸ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (25), ਵਾਲੀਆ, ਜੇ., ਬੰਬਈ (20) .....(1923) ਏ. 0.395 .....ਵਿਚ। ...

- (21) ਏਆਈਆਰ 1924■ ਜੇਸਿੰਦ 51.
- (22) ਏਆਈਆਰ 1924 ਸਿੰਧ 75
- (23) ਏਆਈਆਰ 1935 ਮੈਡ. 184.
- (24) (1915) 113JIL.T. 180.
- (25) ਏਆਈਆਰ 1937 ਬੰਬ 410.

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਸਾਲਸੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ।

(24) ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, - ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹਨ। ਖੈਰ, ਫਿਰ, "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ" ਕੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ? ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਧੀਨ ਹੈ- ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ" ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ? ਸਮੀਕਰਨ "ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ" ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੀਕ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਇਸ ਦੇ ਕਰਤਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। (ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, *ਇ ਨਿਊ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਇ ਨੇਟੋ ਸੁਵਰਨਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ* (26) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇਖੋ।

(25) ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ HO-C (2) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਨਿਯਮ 20 en - ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਕਈ ਭੌਤਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਟਾਰਟਸ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ, ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਨਿਆਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

(26) ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਸਪੈਕਮੈਨ (27) ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਕਿ ਸਹਿ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਸੀ

(26) ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸਸੀ 232=1957 ਐਸਸੀਆਰ 98।

(27) 1943 (2) ਸਾਰੇ. ER 337.

The Municipal Committee, Jullundur City v. Romesh Saggi fete. (Narula, J.)

ਤਲਾਕ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਤਲਾਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪੇਸ਼ੇਵਾਰਾਨਾ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਿਸੀ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ "ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਬਦਨਾਮ ਵਿਹਾਰ" ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਬੂਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਿਸੀ ਨੂੰ ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰ ਤੋਂ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਸਕਾਉਟ ਕੈਲਡੇਕੋਟ, ਸੀਜੇ, ਅਤੇ ਹੰਫਰੀਜ਼, ਜੇ.; ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕੌਂਸਲ ਨੇ 'ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ' ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿੰਗਲਟਨ, ਜੇ., ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਗਾਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਲਾਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਵਿਭਚਾਰ ਲਈ ਚੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੌਂਸਲ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਖੋਜ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਸੁਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਮੈਕਿਨਨ, ਗੋਡਾਰਡ ਅਤੇ ਕਲੋਸਨ, ਐਲ. ਜੇ. ਜੇ., ਸਿੰਗਲਟਨ, ਜੇ. ਮੈਕਿਨਨਜ਼ ਐਲਜੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕਮਤ ਸਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਡਿਊਟੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ' ਵਿੱਚ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਚਾਰ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਜੋ ਚੋਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ, ਜੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੂਜੇ ਦੇ ਲਾਰਡ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(27) ਹਾਊਸ ਲਾਰਡਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੌਂਸਲ ਵਰਗੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਝੂਠ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ thajt ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਭਚਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਸਿਵਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸੀ।

ਸਿ

ਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕ. ਸਬੰਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕੌਸਲ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਵਿਭਚਾਰ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਵਾਂ ਸਬੂਤ ਇੰਨਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਸਕਾਉਟ ਸਾਈਮਨ, ਐਲਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਇਲੂਮੀ ਨੋਟਿੰਗ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ:-

“ਸੰਸਦ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰ ਲਈ ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਸਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੌਸਲ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ ਫੋਰਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੌਸਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਪਨ ਆਇਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਸਲ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ (ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਉੱਤੇ ਉਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਐਕਟ, 1958, ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਉਂਸਿਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ "ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਦਨਾਮ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ) :-

“.....ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਸਲ, ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸੀਡਿਊਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਖਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ 1858 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਘੋਰ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਕੁਕਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਦਨਾਮ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੌਸਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ■•■...ਬਾਅਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, , ਡੀ.

ਕੌਸਲ ਦੀ ਸੀਜ਼ਨ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ, ਤਾਂ "ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਪਹੁੰਚਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੌਸਲ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਉਂਸਿਲ ਨੂੰ 'ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ' ਆਪਣੇ ਉਲਟ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਬੂਤ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?

The Municipal Committee fullundur, City v. Romesh Saggi etc. (Sarkaria, J.)

ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਥਿਤ ਬਦਨਾਮ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਜਵਾਬਦਾਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਲਾਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਗਲਤ ਹੈ।

“ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਸਿਰਫ ਤਲਾਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ>tbetweenri.

ਉਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਸਟਾਪੇਲ ਜਾਂ ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੌਸਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ, ਜੇ ਉਹ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੌਸਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਸੁਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਭਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੌਸਲ ਸੋਚਦੀ ਹੈ। ਫਿੱਟ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਇਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਤਲਾਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਭਚਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ S. 29

ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀਟੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ "ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ" ਹੋਣੀ ਹੈ।, ਦੋਸ਼ੀ ਪਿਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਚਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਖਤ ਨਿਆਂਇਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ. ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਸਬੂਤ ਸੁਣਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ - ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਬਗ਼ੈਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ
.....” , .

ਉਸ ਆਸਾਨੀ ਵਿੱਚ, ਲਾਰਡ ਐਟਕਿਨ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਖਿਆ: -

“ ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨੋਟ ਅਤੇ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਫੇਡ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੌਸਲ ਲਈ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਸੁਣਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੌਸਲ, ਜੇਕਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਸੁਣਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਫੇਸੀ ਕੇਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਬਦਨਾਮ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਹੂਲਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਅਕਸਰ ਬੋਲਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਕੌਸਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਏ ਅੱਗੇ ਰੱਖੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਔਰਤ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। .

ਕੁਝ ਸਮਾਨਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਘਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਹੁਤ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਦਨਾਮ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਲਾਰਡ ਲੋਰਬਰਨ, ਐੱਲ.ਸੀ. ਇਨ ਬੋਰਡ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਾਈਸ (28), ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਗਾਈਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ'। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਟੈਂਡਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਇਸ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ".....

.....-..ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੱਜ ਦੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; ਪਰ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਸਾਬੀ-ਪ੍ਰੋਕਟੀਨਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਿੰਗਲਟਨ, ਜੇ., ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਲਾਰਡ ਰਾਈਟ, ਜੋ ਵਿਸਕਾਉਟ ਸਾਈਮਨ, ਐਲਸੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸੀ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ: -

'ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ' ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ, ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ
.....

The Municipal Committee Jullundur City v. Romesh Saggi etc. (Sarkaria, J.)

ਕੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, "ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ" ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਵਰਨਿੰਗ ਮਾਪਦੰਡ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਦੇ ਵਰਣਨ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ.

'ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਧੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਸਮੀ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਸਪੈਕਮੈਨ ਬਨਾਮ ਪਲੱਸਟੇਡ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਰਕਸ (29) ਵਿੱਚ ਸੇਲਬੋਰਨ, ਐਲ.ਸੀ. ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਜੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤੱਤ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, 'ਲਾਰਡ ਰਾਈਟ ਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ:-)

ਮੈਂ ਦੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਰਛੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਲ ਆਫ ਸੇਲਬੋਰਨ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬੋਰਡ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ. ਰਾਈਸ (28) ਵਿੱਚ, ਲਾਰਡ ਲੇਬਰਨ, LC, ਨੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੋਰਡ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ' ਦੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਕਿਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿਆਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ। ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਿਆਨ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ' 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। (ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਸ਼ਣ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ): -

ਰੈਕਸ ਬਨਾਮ ਲੋਕਲ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ, ਐਕਸ ਪਾਰਟ ਆਰਲਿਜ (30), ਹੈਮਿਲਟੋ, ਐਲਜੇ, ਨੇ 'ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ' ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ 'ਪੂਰੀ ਸੂਝ ਦੀ ਘਾਟ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਬਿਆਨ ਮੈਂ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਿਸ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ... ••• ਜੇਕਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਹਟਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਫੈਸਲਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵਿਭਚਾਰੀ ਆਚਰਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਘੋਰ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਕੁਕਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਭਚਾਰ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਬਦਨਾਮ ਆਚਰਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸੰਸਦ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਤਲਾਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਯੋਗ ਅਤੇ ਘੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤਲਾਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ।

(28) ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਿਭਚਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

The Municipal Committee Jullundur, City v. Romesh Saggi etc. (Sarkaria, J.)

ਤਲਾਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਭਾਵ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ' ਤੇ ਫੈਸਲੇ ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਤਲਾਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਕੇਸ (27) ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ, ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਉਂਸਿਲ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਐਕਟ, 1858 ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ 'ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ' ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 110 ਤੋਂ 110-ਐਫ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 111-ਏ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਕੋਲ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਹ (ਨਿਯਮ 20) ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ (ਨਿਯਮ 19)।

(29) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 304-ਏ ਜਾਂ 337, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ, ਅਧੀਨ ਇੱਕ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਘੋਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ। ਖੁਫੀਆ

(30) ਐਂਡਰਿਊਜ਼ ਬਨਾਮ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ (31) ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਐਟਕਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ” “ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਕੇਸ ਹਨ ਪਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਘਾਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਘੋਰ ਅਪਰਾਧ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਲਾਪਰਵਾਹੀ' ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਖਤਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ

ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਸੜਕ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੜਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਦੋਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੀਪਾ ਜੋ ਇੱਕ 'ਸਿਵਲ' ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ *ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨ ਹੋਣਾ* ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਇੱਕ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨ ਜਿਸਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਸਿਰਫ਼ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(31) ਦੂਸਰਾ, ਜਦੋਂ ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਦਾਨੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਦੇਖੋ *ਟੀਕਾ ਰਾਮ ਦਾ ਕੇਸ* (32)) ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਰਥਾਤ, ਲਾਅ ਰਿਫਾਰਮ (ਕੰਟਰੀਬਿਊਟਰੀ ਨੇਗਲੀਜੈਂਸ) ਐਕਟ, 1945 ਦੇ ਸਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਯੋਗਦਾਨੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(32) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਨੈਤਿਕ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੀਵਾਨੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰੋਬੇਬਿਲਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਹੀ ਮੁਦਾਲਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਸਿਵਲ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(33) ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਜਾਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕੋ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੁੱਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ, -4 ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 'ਤੇ ਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Kishan Chand v. The Jullundur Improvement Trust, etc. (Sarkaria, J.)

ਅਜਿਹਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

(34) ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 'ਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇਗਾ, ਸੱਟ ਜਾਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਸਿਰਫ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(35) ਸਾਡੇ ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਵੇਗੀ: -

"ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਸਬੰਧਤ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ/ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਈਡਿੰਗ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110—C, ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਣਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੱਦ ਤੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਖਰਚੇ ਹੋਣਗੇ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ— ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਰਗੀਆ ਜੇ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ, ਜੇ.

ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਜੁਲੰਦਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹ

Kishan Chand v. The Jullundur Improvement Trust, etc. (Sarkaria, J.)

1963 ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 1533

ਦਸੰਬਰ 16, 1968

ਪੰਜਾਬ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਆਫ ਡੈਮੋਜ਼ਡ ਏਰੀਆਜ਼ ਐਕਟ (1951 ਦਾ X) - ਐੱਸ. 12(2) — ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ — ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ-ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ — ਕੀ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।